

Adroddiad i'r	Cyngor Sir
Dyddiad y cyfarfod	31 Ionawr 2023
Swyddog / Aelod Arweiniol	Y Cyngorydd Gwyneth Ellis, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol / Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo
Awdur yr adroddiad	Leah Gray / Steve Gadd
Teitl	Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor 2022/ 2023

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mabwysiadu Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor Cymru Gyfan a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 a Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor Cymru Gyfan wedi'u Diwygio (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Diofyn) (Cymru) 2023.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Roedd Deddf Diwygio'r Gyfundrefn Les 2012 yn cynnwys darpariaethau i ddiddymu budd-dal treth y cyngor fel y mae ar hyn o bryd ledled y DU. O 31 Mawrth 2013 daeth budd-dal treth y cyngor i ben a throsglwyddwyd y cyfrifoldeb o roi cymorth â threth y cyngor a'r cyllid sy'n gysylltiedig ag ef i Lywodraeth Cymru. Cyflwynodd Llywodraeth Cymru, mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol yng Nghymru, gynllun newydd i roi cymorth treth y cyngor y cafodd ei fabwysiadu gan y Cyngor ym mis Ionawr 2013. Cwblhaodd Llywodraeth Cymru'r ddau set o reoliadau ar 17 Ionawr 2023 ac mae angen mabwysiadu'r Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013, a Rheoliadau wedi'u diwygio 2023 erbyn 31 Ionawr 2023.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Aelodau i fabwysiadu'r Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013, a Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth y

Cyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Diofyn) (Cymru) (Diwygiad) 2023 o ran blwyddyn ariannol 2023/24.

3.2. Bod yr aelodau'n cymeradwyo'r elfennau dewisol o'r cynllun, a ddangosir yn adran 4.4, ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.

4. Manylion yr adroddiad

4.1. Y Cynllun Arfaethedig 2023/24

Wrth ystyried datblygu cynllun newydd ar gyfer 2023/24, cytunodd Llywodraeth Cymru y dylai'r cynllun diwygiedig archwilio'r paramedrau canlynol:

- Parhau ag un cynllun a ddiffinnir yn genedlaethol i ddarparu lefel gyson o gymorth i hawlwrwyr ledled Cymru. Mae lefel uchaf y gefnogaeth yn 100%.
- Parhau i ddarparu nifer fach o elfennau dewisol, yn debyg i'r rhai sydd ar gael dan y cynllun presennol, gan alluogi awdurdodau lleol i ymateb i'w gwahanol amgylchiadau lleol (ar yr amod bod costau unrhyw amrywiad lleol yn cael eu hariannu'n lleol).
- Parhau i fod yn seiliedig ar ddiwygio'r system Budd-dal Treth y Cyngor flaenorol, tan 2024-25 fel bod risgiau gweithredol yn cael eu rheoli ac y gellir parhau i roi cymorth.

4.2 Uwchraddio ar gyfer 2023/24

Mae Rheoliadau Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor 2013 wedi'u diwygio yn uwchraddio ffigurau ariannol a ddefnyddir i gyfrifo'r hawl i ostyngiad yn unol â pholisi Llywodraeth Cymru. Mae nifer o ffigurau eraill wedi'u cynnwys yn yr uwchraddio ar gyfer 2023/24. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Lwfansau personol yn ymwneud ag oedran gweithio a phremiymau anabledd a gofalwyr. Mae'r ffigurau ariannol o ran y lwfansau hyn wedi'u diwygio ac wedi cynyddu yn unol â'r cynnydd mewn costau byw. Bydd y confensiwn yn uwchraddio'n unol â ffigur y Mynegai Prisiau Defnyddwyr ar gyfer mis Medi o'r flwyddyn flaenorol (2022), sef 10.1%.
- Lwfansau personol yn ymwneud â phensiynwyr. Mae'r ffigurau ariannol o ran cyfraddau pensiynwyr wedi'u diwygio ac yn cyd-fynd â Budd-dal Tai. Mae'r rhain

wedi'u cyfrifo â chymorth yr Adran Gwaith a Phensiynau ac maen nhw wedi cael eu huwchraddio drwy wahanol dechnegau. Er enghraifft, mae Lleiafswm Safonol Gwarant Credyd Pensiwn yn cael ei uwchraddio drwy enillion, tra bod y Pensiwn Ychwanegol a'r cynyddrannau'n cael eu huwchraddio drwy brisiau.

- Didyniadau annibynnydd. Mae'r ffigurau ariannol ar gyfer y bandiau incwm a'r didyniadau a wnaed mewn cysylltiad ag annibynnyddion wedi'u huwchraddio. Os na chaiff diwygiadau eu gwneud, ni fyddai'r didyniadau o ddyfarniadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor yn briodol oherwydd na fyddai'r trothwyon incwm yn adlewyrchu enillion cyfartalog mwyach, ac ni fyddai'r didyniad yn adlewyrchu cost gyffredinol treth y cyngor.

4.3 Diwygiadau Ychwanegol

Pobl o Wcráin

Mae Rheoliadau 3, 4 a 5 y cynllun wedi'u diwygio i gefnogi gwladolion Wcráin ac o ganlyniad i'r argyfwng ffoaduriaid sydd wedi'i achosi gan y Rhyfel rhwng Rwsia a Wcráin. Mae'r diwygiadau arfaethedig i Reoliadau Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor 2013 yn sicrhau nad oes unrhyw wladolyn o Wcráin y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i'r DU neu aros yn y DU dan y rheolau mewnfudo neu y tu hwnt iddynt, neu sydd â hawl i breswyllo yn y DU, yn cael ei drin fel pe na bai'n preswyllo ym Mhrydain Fawr fel arfer a hynny at ddibenion pennu ei hawl ar gyfer Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor. Effaith y diwygiadau hyn yw y bydd pobl yn y grŵp hwn yn gymwys i gael eu cynnwys yng Nghynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor awdurdod lleol a byddan nhw'n gymwys i gael gostyngiad os ydyn nhw'n bodloni gofynion eraill y Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor.

Gwarchod pobl sy'n cynnig llety yn rhan o'r Cynllun Cartrefi i Ffoaduriaid o Wcráin

Bwriad y diwygiad hwn yw sicrhau nad oes unrhyw ymgeisydd sy'n byw yng Nghymru ac sy'n cynnig llety i unigolyn o Wcráin yn cael ei effeithio mewn ffordd negyddol.

Dinasyddion Ardal Economaidd Ewropeaidd

Mae dinasyddion Ardal Economaidd Ewropeaidd (AAE) bellach dan reolaeth fewnfudo. Mae'r diwygiadau i Reoliadau Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor 2013 yn cynnig cael gwared ar yr eithriad ar gyfer dinasyddion yr AEE sydd bellach dan reolaeth fewnfudo.

4.4 Elfennau Dewisol ar gyfer Penderfyniad y Cyngor

Argymhellir bod y Cyngor yn mabwysiadu'r tair elfen ddewisol ganlynol o'r cynllun:

- peidio â chynyddu'r cyfnod talu estynedig safonol o 4 wythnos o Ostyngiadau Treth y Cyngor i ymgeiswyr ar ôl iddyn nhw ddychwelyd i'r gwaith os ydyn nhw wedi bod yn cael budd-dal cymwys perthnasol.
- diystyru 100% o bensiynau Anabledd Rhyfel a Phensiwn Rhyfel Gweddwr wrth gyfrifo incwm.
- peidio â chynyddu'r cyfnod mwyaf ar gyfer ôl-daliadau i Ostyngiadau Treth y Cyngor y tu hwnt i'r 3 mis safonol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd mabwysiadu'r cynllun hwn yn helpu pobl ddiamddiffyn gan sicrhau eu bod nhw'n gallu byw mor annibynnol â phosibl a lleihau digartrefedd a thlodi plant. Pe na bai'r ffigurau uwchraddio'n cael eu mabwysiadu, ni fyddai'r meini prawf cymhwyso'n gyfredol, ac ni fyddai'r trothwyon enillion bellach yn adlewyrchu cost gyffredinol treth y cyngor. Byddai ymgeiswyr dan anfantais drwy leihau neu roi'r gorau i'w hawl i gael cymorth. Gallai hefyd achosi dryswch i ymgeiswyr a chynyddu'r baich gweinyddol i'r Awdurdod Lleol a darparwyr cymorth lleol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae £8.769 miliwn wedi ei nodi yn y setliad ar gyfer Sir Ddinbych o ran Cymorth Treth y Cyngor gan Lywodraeth Cymru (£8.536m y llynedd). Fodd bynnag, y gwariant ar hyn o bryd yw £10.502 miliwn a phe bai Net Treth y Cyngor yn cynyddu o 3.8% (h.y. cynnydd arfaethedig y cyngor) y gwariant a ragwelir ar gyfer 2023/24 yw tua £10.901 miliwn. Mae hyn yn rhoi diffyg o tua £2.132 miliwn ar gyfer 2023/24 y gwnaed darpariaeth gyllidebol ar ei gyfer ers 2013 ac mae darpariaeth ychwanegol o £350k wedi'i chynnig yn rhan o gynigion y gyllideb ar gyfer 2023/24.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Nid oes Asesiad o'r Effaith ar Les wedi'i wneud ar gyfer yr adroddiad hwn oherwydd bod y cynnig ar gyfer ymestyn y cynllun presennol y cynhaliwyd ymgynghoriad arno yn 2012. Nid oes unrhyw newidiadau o bwys wedi'u cynnig (na newidiadau i'r elfennau dewisol), fodd bynnag mae'n ofyniad cyfreithiol bod y cynllun yn cael ei gymeradwyo'n ffurfiol gan y Cyngor yn flynyddol.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Nid yw'n berthnasol oherwydd bod hwn yn estyniad o'r cynllun presennol, y cynhaliwyd ymgynghoriad arno yn 2012.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n ofynnol i'r Cyngor fabwysiadu cynllun gostyngiadau yn flynyddol. Gan fod cyllid ar gyfer Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor wedi aros yn sefydlog, neu wedi lleihau ledled Cymru am nifer o flynyddoedd mae effaith y cynnydd yn Nhreth y Cyngor ar y cynllun gostyngiadau yn gorfod cael ei ariannu'n lleol. Mae'r cynigion yn yr adroddiad hwn wedi'u cynnwys yn rhan o gynigion y gyllideb ar gyfer 2023/24.

10. Beth yw'r peryglon ac a oes unrhyw beth y gallwn ni ei wneud i'w lleihau?

Mae peryglon i'r Cyngor pe na bai'n mabwysiadu'r cynllun hwn o ran y ffaith y byddai'n rhaid i Gyngor Sir Ddinbych wedyn fabwysiadu'r cynllun diofyn, a allai gynyddu cyfanswm y gost.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013.

Rheoliadau Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor (Cynllun Diofyn) (Cymru) 2013.

Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth y Cyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Diofyn) (Cymru) (Diwygiad) 2023.